

ERDÉSZETI FÖLDÉRTÉKELÉS*

BACSA IMRE
osztályvezető, MÉM

Dr. JÁRÓ ZOLTÁN
a mezőgazdasági tudományok kandidátusa, főigazgató h.
ERTI Budapest

A Minisztertanács az elmúlt évben határozatot hozott arról, hogy a jelenlegi, kataszteri tisztajövedelmen alapuló aranykoronában kifejezett talajosztályozási rendszer helyett, új, tudományosan megalapozott, korszerű rendszert, a nagyüzemi mintateres földértékelési rendszert kell bevezetni.

A földértékelés alapul szolgál a mező- és erdőgazdasági műveléssel hasznosított földek védelméhez, a termőhelyi adottságoknak megfelelő termelési szerkezet kialakításához, a termelés megszervezéséhez és irányításához, a földvagyon érték szerinti számbavételéhez és nyilvántartásához, a termőföld közgazdasági értékeléséhez, a kisajátítás, a kártalanítás összegének megállapításához, valamint a földdel kapcsolatos egyéb pénzügyi kötelezettségek megállapításához.

A földértékelés kiterjed a külterületre, a zártkertre, valamint a belterületen nagyüzemi művelésben levő földekre.

Az új földértékelési rendszer a talajok genetikus osztályozására, azok fizikai-kémiai módszerekkel mérhető tulajdonságaira épül és a termőtalaj minőségét — az országban előforduló leggyengébb és legjobb termékenységu talajt figyelembe véve — 1-től 100-ig terjedő talajértékszámmal fejezi ki.

A talajökológiai tényezőkön kívül a termőhelyi értékszám meghatározásában a domborzati, éghajlati és hidrológiai tényezőket is figyelembe kell venni.

A minisztertanácsi határozat rendelkezik az ökonómiai értékelés végrehajtásáról is. Ennek rendszerét és módszerét a Magyar Tudományos Akadémia 1981 végére dolgozza ki.

A tudományos ülészak keretében az erdőszeti földértékeléssel kívánok néhány gondolatban foglalkozni.

A földkataszterben az erdőterületeket több mint száz évvel ezelőtt értékelték. A jelenleg nyilvántartott kataszteri tisztajövedelmi értékek kiszámításának alapja az 1855—74-es évek átlagos fa árai és erdőművelési költségei voltak.

* Az Erdészeti és Faipari Tudományos Ülésen 1980. február 28-án elhangzott előadás.

Engedjék meg, hogy ezt egy példával érzékeltessem. A *kapuvári* becslő-járásban tölgyesek esetében az alábbi árakat vették alapul

épület és szerszámfa	412 krajcár
hasábf	267 krajcár
dorongfa	223 krajcár
a rőzsefa pedig	36 krajcár köbméterenként.

Erdőápolási és művelési költségekre évenként és kataszteri holdanként 20 krajcárt számítottak. Az erdészeti személyzet fizetésére fordított összeg 196 krajcár volt.

A szántó és az erdő egymáshoz viszonyított kat. tisztajövedelmi értéke 1 : 4—4,5 alakult. Ez az arány ma már nem tartható. Egyrészt azért, mert az egyes faválasztékok hasznosítási értéke egész másként kerül elbírálásra, másrészt pedig megváltoztak az erdőművelési és ápolási költségek arányai is.

Az új földértékelési rendszer sem a mezőgazdasági területeken, sem az erdők esetében nem a hozadéki elveken épül fel. Éppen ezért nem feltétlenül szükséges, hogy az összehasonlíthatóság miatt a mezőgazdasági területek és az erdők azonos rendszer és módszer alapján legyenek értékelve. De nem is vezetne helyes eredményre. Síkvidéki erdők esetében talán meg lehetne oldani egységes elemek felhasználásával, de hegy- és dombvidékeken más elbírálás alá esik a terület, ha azt szántóként vagy erdőművelési ágban hasznosítják.

Az értékelés váza az erdőtalaj genetikus típusa. 37 értelmezett talajtípus megállapítására kerülhet sor. Meghatározták minden genetikus talajtípus talajértékszámának és termőhelyi értékszámának alsó és felső határát. Ha az adott termőhely talajökológiai tényezői az optimális értékektől eltérnek, a talajértékszám felső értékéből meghatározott korrekciós értéket le kell vonni. A talajértékszám azonban növelhető is. Ennek feltétele a kedvező vízhatás és a klímaviszonyok, amelyek a klímát jelző fafajokkal és erdőtársulásokkal jellemezhetőek. A termőhelytípust és annak értékszámát tehát a klímajelző erdőtársulás, a hidrológiai adottság és a talajökológiai tényezők együttesen határozzák meg.

Ilyen alapon beszélhetünk hidrológiai szempontból, adott talaj esetében;

változó vízellátásról,
időszakos vízhatásról,
állandó vízhatásról,
felszínig nedves állapotról,
szivárgó víz állapotról.

A klíma vonatkozásában

bükkös klímáról,
gyertyános tölgyes klímáról,
kocsánytalan tölgyes, ill. cseres tölgyes klímáról,

valamint erdősztyepp klímáról.

Hidrológiai szempontból az állandó vízhatás alatt levő területek értéke-
sebbek, klíma viszonylatában az előbbi felsorolásnak megfelelő minőségű a
sorrend, ahol is a bükkös klíma a legkedvezőbb, az erdősztyepp klíma a leg-
szegényebb erdőtársulásra utal.

Néhány gondolat az 1979. évben végrehajtott kísérleti munkák erdőre
vonatkozó értékeléséről. Az ország egymástól elég távol eső három községében
végeztünk kísérleti munkát: Hajdú megyében Mikepércsen, Szolnok megyében
Tiszaszőlősen és Zala megyében Zalacsány községben.

Mikepércsen 12 termőhely feltárására került sor.

Az átlagos termőhelyi értékszám 21.

Az erdők általában homokos területeken helyezkednek el.

Tiszaszőlős községben:

A minősített erdő értékszám

Nem karbonátos humuszos öntéstalajon	63
Öntés réti talajon	77
Kérges réti szolonyecen	12
Közepes réti szolonyecen	17
Mély réti szolonyecen	26
Nem karbonátos réti csernozjomon	51
Alföldi mészlepedékes csernozjomon	36
Erősen szolonyeces réti talajon	15
Szolonyeces réti talajon	35
Átlagos termőhelyi értékszám	60

Zalacsány községben:

Agyagbemosódásos barna erdőtalajon	90, 95
Lejtőhordalék talajon	77
Barnaföldön	61
Átlagos termőhelyi értékszám	79

Ez évben újabb 11 községben végzünk kísérleti munkát. Itt az erdők
területe kb. 3500 ha, 20 ha—1000 ha-ig fordulnak elő, lényegében minden
községben.

Ez a kísérletsorozat már sokkal több talajtípust ölel át, így a rendszer
gyakorlati végrehajtásához megfelelő ismeretek birtokába jutunk.

A földértékelést az 1981—85. években kell végrehajtani. A munka meg-
kezdésének előfeltétele, hogy a feladat végrehajtásában részt vevő intézmények,
az Erdőrendezési Szolgálat üzemtervezési irodái, a Földhivatalok, a Növény-
védelmi és Agrokémiai Állomások rendelkezzenek a szükséges létszámmal,
bérallappal és egyéb költségekkel. Szükség van továbbá a feladat végrehajtására
beállítandó dolgozók szakmai tanfolyamokon és a gyakorlati munkában való
felkészítésére, terepjáró gépkocsik és különböző talajvizsgálati műszerek
beszerzésére. 1980 az előkészítés éve. Várható, hogy a pénzügyi feltételek meg-
teremtésére is sor kerül ez évben.

Reméljük, hogy a létszám- és bérproblémák is megoldódnak és 1985
végéig olyan új földértékelés birtokába jutunk, amely a vázolt célok eléréséhez
megfelelő alapul szolgál.